

К 78/Д 96

120000868731

РУСЕНСКА
НАРОДНА ОПЕРА

42 78
—
996

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

Носител на орден „Червено знаме на труда“

ЙОХАН ЩРАУС
ПРИЛЕПЪТ

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868731

XXIX сезон 1980 — 1981 година

РУСЕ

144959

ОУАЧШ НАХОН
ПРНДПР

Башата на автора на „Прилепът“ Йохан Щраус—старши е роден на 14. III. 1804 г. в семейството на виенски гостилничар. От рано останал сирак, той е заставен от втория си баща да стане книговец. Но любовта към музиката у младия човек е толкова голяма, че той избягва от къщи и се посвещава на своето любимо изкуство. Влязъл в оркестъра на известния Йозеф Ланер, Щраус скоро става негов първи капелмайстор. Двамата талантиви музиканти започват да се съревновават в писането на валсове и това скоро довежда до разрыв помежду им. Техните съвременници ги ценят по различен начин и докато Ланер е считан за „Моцарт на валса“, то Щраус е наречен „Кралят на валса“.

На 25 октомври 1825 г. на Щраус—баща се ражда син, на когото също дават името Йохан. Историята се повтаря. Башата иска да го направи търговец, но момчето на 6 години вече е написало своя първи валс. Увлечен по младата модистка Емилия Трамбуш, башата напуска семейството и един неделен ден на месец октомври 1844 г. с изненада узнава за първия концерт на своя син. Възмутен, той стига до там, че организира група за освиркването му. На другия ден виенските вестници излизат със заглавия: „Лека нощ, Ланер, добър вечер Щраус — баща, добро утро, Щраус — син!“. От този ден започва триумфалният път на младия маестро.

Не след дълго баща и син отново застават един срещу друг — от двете страни на барикадата по време на революцията от 1848 г. Докато башата свързан с реакцията, пише марш в прослава на палача на виенското въстание Елачич, синът трябва да даде обяснение в полицията за изпълнение на „Марсилезата“ в дните на терора.

На 25. IX. 1849 г. И. Щраус—баща умира от скарлатина. Погребват го до съперника му Йозеф Ланер. На погребението му свири оркестър, дирижиран от Щраус—син, който обединява музикантите на Ланер и баща си и заедно с този състав обикаля триумфално цяла Европа и Русия, където се влюбва в младата аристократка Олга Смирницка, оставила незаличима следа в живота и творчеството му. Щраус—син започва да композира сериозно от 1844 г, когато бил 19-годишен, и в течение на 55 години успява да създаде повече от 400 концертни произведения, повече от които са валсове и полки и 16 партитури на оперети, опери и балети. С оперетата Щраус започва да се занимава след като се прославя като „Цар на валса“ благодарение на енергичната настойчивост на съпругата му Хенриета Халупецка — бивша оперна певица, известна с името Йети Трефи. Но първия подтик за това Щраус получава от знаменития Жак Оффенбах. По този повод разказват, че Оффенбах по време на едно от своите посещения във Виена, някъде около средата на 60-години, се среща с Щраус в ресторант „Златното агне“ и го убеждава да опита силите си в оперетния жанр. Така се раждат първите оперети на виенския маестро: „Индиго“, по-късно известна със заглавието „1001 нощ“ и „Веселите жени“.

Като автор на оперети Щраус — син имал нещастieto да попада на слаби в драматургическо отношение либрето. Може би това е обяснението за неуспеха на повечето от музикално-сценичните му произведения днес, от които на дълъг живот и популярност се радват само: „Виенска кръв“, „Цигански барон“, „Една нощ във Венеция“ и разбира се „Прилепът“ — този ненадминат връх на виенската класическа оперета, който Ханс Бюлов счита за шедьовър в жанра, равен по мащабите си на Вагнеровия „Пръстен на нибелунгите“ в голямата опера.

Първоизточникът на либретото на четвъртата по ред оперета на Щраус—син идва от Париж, където двамата прочути литератори Анри Мейак и Луи Алеви (автори на текста на „Кармен“ и на редица либрета на оперети от Офенбах) използват истински случай, за да напишат комедията си „Бъдни вечер“ или „Часовник със звънец“, която има голям успех в Париж и се приема като неприкрита сатира на френското висше общество. Този автентичен случай, който напомня анекдотите, разказвани из парижките булеварди и кафенета, е описан в много европейски вестници от това време по следния начин: „Някой си господин Д., от Фонтенбло, бил осъден на 6 дена затвор, за това, че ходил на лов в забранен сезон. Отивайки сам доброволно към затвора, господин Д., който обичал да си попейва, срещнал по пътя свои приятели и се отбил с тях в една пивница:

Но вместо няколко чашки господин Д. изпил няколко бутилки вино, изгубил съзнание и не успял да изтрезнее цели две денонощия. Когато дошъл на себе си, той продължил пътя си към Меленския затвор.

— Кой сте вие? — запитал там.

— Аз съм Д., арестуван за забранен лов.

— Оставете шегите! — му отговорили, — господин Д. вече трети ден лежи в своята килия.

— Как? Това е невъзможно! — извикал учуден Д. и се постарал да си обясни как е станала тази бъркотия, но ето какво се оказало. Жената на Д. пожелала да се възползува от отсъствието на мъжа си и поканила в къщи свой добър приятел. В това време дошла полицията да арестува г-н Д., но вместо него арестувала разположилия се като у дома си господин, който не посмял да се противопостави, защото помислил, че го арестуват за прелюбодеяние“.

Либретото на оперетата написват двамата виенски литератори Рихард Жене и Карл Хафнер, които запазват интригата на френската пиеса и ѝ дават заглавието „Прилепът“. Щраус-син бил във възторг от сюжета и съчинил музиката само за 43 дни. Оперетата била поставена за първи път на 5 април 1874 година в театър „Ан Дер Вийн“, Виена.

Трудно е да си представим днес, че партитурата на „Прилепът“ била захвърлена в архива на театъра след 16-тото представление, че критиката и публиката в австрийската столица не оценили шедьовъра на своя любим маестро. Може би това се дължало на депресията, обхванала виенчани след голямата борсова криза от 1873 г. Жизнерадостният дух на музиката на оперетата бил в разрез с настроението на слушателите. Висшите аристократични и буржоазни кръгове не приели пародията и хумора, с които Щраус ги обрисувал в музиката си. И докато във Виена забравили „Прилепът“, в Берлин той имал голям успех. Едва на следващия сезон оперетата на Щраус-син била „реабилитирана“ в Австрия и скоро обиколила в оригиналната си редакция и в безброй други преработки целия свят. Нашата постановка спазва духа на оригинала и е в редакцията на съветските литератори Ердман и Волпин, които са придали по-голяма художествена и социална завършеност на пиесата и отделните герои, като са съкратили от оригинала на Хафнер и Жене някои не съвсем интересни за днешния зритель сюжетни ходове и второстепенни образи.

Музиката на „Прилепът“ на Щраус е квинтесенция на виенския бит от втората половина на XIX в., на виенската улица с нейните театри, паркове, балове и кафенета и безкрайни празници. Сред най-интересните страници в нея са: увертюрата, пълният с ирония терцет, при изпращането на Айзенщайн в затвора в I д., целият първи финал, в който героите не могат да скрият радостното си нетърпение по повод предстоящия бал, също финалът на II д., решен като непрекъснатото нарастващ апотез на виенския вальс — всъщност музикалната кулминация на цялата оперета, още: бавният лиричен терцет от последното действие и други които през 1884 г. дават основание на Густав Малер да определи „Прилепът“ като „голяма комична опера“.

О. С.

РУСЕНСКА НАРОДНА ОПЕРА

Носител на орден „Червено знаме на труда“

П Р И Л Е П Ъ Т

оперета в 3 действия

Либрето Рихард Жене и Карл Хафнер

Редакция на М. Д. Волпин (стихове), Н. Р. Ердман (текст) по
пиесата „Часовник със звънец“ на Луи Алев и Анри Мейак

Превод Павел Спасов

Музика ИОХАН ЩРАУС

Диригент:

ИВАН ФИЛЕВ
АРТО ЧИФЧИЯН

Постановка:

ГЕОРГИ ПЕТРОВ, гост
главен режисьор на Старозагорската народна опера

Художник:

МАРИАНА ПОПОВА

Хормайстор:

Христо Стоев

Хореография:

Стоян Георгиев

Концертмайстор: Александър Ганев

Асистент-режисьор: з. а. Пенка Маринова

Помощници на режисьора: Людмила Игрибозова и Мария Киселова

Пианисти-корепитители: Стоил Цонев, Нели Владимирова,

Катя Тодорова

Художници-изпълнители: Христо Арнаудов и Петър Антонов

Суфлър: Людмила Сакакушева

Първо изпълнение на 5. IV. 1874 г. в театър Ан дер Винн, Виена

Първо изпълнение в Русе на 26 декември 1965 г.

Премиера на настоящата постановка на 16 януари 1978 година

ДЕЙСТВУВАЩИ ЛИЦА И ИЗПЪЛНИТЕЛИ:

(по автора и по азбучен ред на имената)

ХАЙНРИХ АЙЗЕНЩАЙН, рентиер

Борис Цветков
Хари Харалампиев, гост

РОЗАЛИНДА, негова съпруга

Мими Николова
Надя Харитонова

ФРАНК, директор на затвора

Петър Касабов

КНЯЗ ОРЛОВСКИ

Иван Добрев

АЛФРЕД, оперен певец

Константин Янков
Петър Енчев

ДОКТОР ФАЛКЕ, директор на театъра

Никола Абаджимаринов

ДОКТОР БЛИНД, адвокат

Цоньо Ненов

АДЕЛА, камериерка на Розалинда

Виолета Шаханова
Донка Лозанова
Цветана Тодорова

ФРОШ, дежурен ключар в затвора

Минко Минков
Цоньо Ненов

ПОМОЩНИК НА ФРОШ,

Атанас Николаев
Йорго Стефанов

НЕИЗВЕСТНИЯ

Атанас Николаев
Никола Николов

Солисти на балета: Надя Руменин, Йонка Петкова, Марина Захаријева,
Сатик Аршаруни, Стоян Габровски, Любен Стефанов

Гости на бала у Орловски, маски, танцьорки и танцьори,
музиканти, слуги.

Действието се развива в главния град на една област в Австроунгария
през 1870 и в дома на рентиера Айзенщайн
паузи след I и II действие

ТВОРЧЕСТВОТО НА ИОХАН ЩРАУС:

ОПЕРА:

„Рицарят Пасман“ по либрето на Лайош Доу (1892)

ОПЕРЕТИ:

„Веселите жени“ (1870); „Индиго“ или „40-те разбойници“ (1870); „Карнавал в Рим“ (1872); „Прилепът“ (1873); „Калиостро“ (1874); „Принц Мафусаил“ (1878); „Игра на сляпа баба“ (1877); „Дантелена-та кърпичка на кралицата“ (1878); „Веселата война“ (1881); „Нов във Венеция“ (1883); „Цигански барон“ („Сафи“) (1885); „Симплициус“ (1887); „Княгиня Нинета“ (1893); „Ябълката“ (1894); „Лесничеят“ (1897); „Виенска кръв“ (1899) — Общо 16.

БАЛЕТИ:

„Сънни картини“, „Пепеляшка“

ИНСТРУМЕНТАЛНА МУЗИКА:

Балсове, полки, маршове, мазурки, галопи и други — 451

сред тях: „На хубавия син Дунав“, „Рози от юг“, „Пролетни гласове“, „Приказка за виенската гора“, „Вино, жени и песни“, „Животът на артиста“, „Прощаване с Петербург“.

ОПЕРЕТНИ ТВОРБИ, ПОСТАВЕНИ НА РУСЕНСКА СЦЕНА

1 юни 1953

ВОЛНИЯ ВЯТЪР от Исак Дунаевски

Режисьор Ото Малеев, диригент: н. а. Добрин Петков,
сценография Цанко Войнов

31 май 1954

КЕТО и КОТЕ от Серго Долидзе

режисьор Георги Петров, диригент Любен Пинтев
сценография Цанко Войнов

11 април 1957

МАМЗЕЛ НИТУШ от Флоримон Ерве

режисура и сценография Евгени Немиров
диригент з. а. Ромео Райчев

20 ноември 1958

„СИЛВА“ или „ЦАРИЦАТА НА ЧАРДАША“ от Имре Калман
режисьор з. а. Светозар Донеv, диригент Николай Николаев
сценография Петър Попов

20 април 1960

ХУБАВАТА ЕЛЕНА от Жак Офенбах
режисьор Евгени Немиров, диригент Борис Хинчев
сценография Петър Попов

16 януари 1962

ФРАСКИТА от Франц Лехар
режисьор з. а. Светозар Донеv, диригент Николай Николаев
сценография Петър Попов

18 януари 1964

АРШИН МАЛ-АЛАН от Узеир Хаджибеков
режисьор Георги Ченоv, диригент Николай Николаев

30 януари 1965

МОРЯШКА ЧЕСТ от Александър Йосифов
режисьор Георги Ченоv, диригент авторът
сценография Петър Попов
(първо изпълнение)

18 октомври 1966

ПТИЦЕПРОДАВЕЦЪТ от Карл Целер
режисьор: Евгени Немиров, диригент Димитър Манолов
сценография Петър Добринович

16 януари 1968

БУНТОВНА ПЕСЕН от Георги Златев — Черкин
режисьор Борислав Дионисиев диригент з. а. Ромео Райчев
сценография Петър Попов

14 юни 1970

МОЯ ПРЕКРАСНА ЛЕДИ от Фредерик Лоу
режисьор Цветана Андреева, диригент Тодор Стоев
сценография Екатерина Енева

3 юни 1972

ВЕСЕЛАТА ВДОВИЦА от Франц Лехар
режисьор Петър Щърбанов, диригенти Тодор Стоев и Веселин Байчев
сценография Михаил Янков

23 януари 1975

ГРАФИНЯ МАРИЦА от Имре Калман
режисьор Джордже Захареску, СР Румъния, диригент Веселин Байчев
сценография Христофения Казаку, СР Румъния

16 януари 1978

ПРИЛЕПЪТ от Йохан Щраус
режисьор Георги Петров, диригент Иван Филев
сценография Мариана Попова

ХУДОЖЕСТВЕНО РЪКОВОДСТВО

Главен художествен ръководител и директор
МИХАИЛ КЪТЕВ

Главен диригент:
з. а. **РОМЕО РАЙЧЕВ**

Главен режисьор:
АВРАМ ГЕОРГИЕВ
Диригенти:

ВЕСЕЛИН БАЙЧЕВ
ИВАН ФИЛЕВ

Драматург:
ОГНЯН СТАМБОЛИЕВ

Диригенти на хора:
ТОМИНА СИДОВА
ХРИСТО СТОЕВ

Художник-проектант:
ПЕТЪР ПОПОВ

Сътрудници на постановката:

Зав. постановъчната част: **П. Шопов**, таетър-майстор: **Д. Джамбазов**,
зав. худ. осветление: **Ц. Соков**, зав. светлинни ефекти: **А. Харалам-
писев**, зав. звукови ефекти: **Ц. Ячев**, зав. шивашки ателиета: **Ал. Ди-
мова** и **Т. Трифонов**, зав. перуко-фризьорско ателие: **Г. Иванов**,
зав. железарско ателие: **Вл. Илиев**, зав. реквизит: **Ц. Диков**, отговорни
гардеробиери: **В. Стоянова** и **Д. Михайлов**.

Текст на програмата:
Огнян Стамболиев

Технически редактор:
Жеко Василев

Художествено оформление:
Иван Цонев

